

## Nr 235.

Ankom till riksdagens kansli den 19 juni 1945 kl. 2 em.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av tekniska skolan i Stockholm m. m. (2:a avd.)*

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkten 225) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till tekniska skolan i Stockholm för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 171 500 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 296, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 27 april 1945, föreslagit riksdagen att

1. besluta att tekniska skolan i Stockholm skall under benämningen konstfackskolan omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;

2. godkänna av departementschefen förordade grunder för fördelning av kostnaderna för skolan mellan staten och Stockholms stad;

3. godkänna av departementschefen angiven personalförteckning för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46;

4. godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas under budgetåret 1945/46;

5. till Konstfackskolan: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 248 000 kronor;

6. till Konstfackskolan: Omkostnader för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor;

7. till Konstfackskolan: Utrustning för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 23 800 kronor.

## Inledning.

Tekniska skolan i Stockholm omfattar för närvarande *dels* en konstindustriell aftonskola med 1-årig kurs och avsedd att åt manlig och kvinnlig ungdom, som redan inträtt i de konstindustriella yrkena, lämna för dessa yrken erforderlig undervisning, *dels* en konstindustriell dagskola med likaledes 1-årig

kurs och främst avsedd att åt ungdom, som avser att ägna sig åt de konstindustriella yrkena, lämna härför erforderlig undervisning, dels ock en högre konstindustriell skola. Den senare avser att utbilda mönsterritare samt meddela konstindustriell yrkesfärdighet åt dekorationsmålare, modellörer, träskulptörer, ciselörer och gravörer, varvid fullständig lärokurs skall kunna medhinnas på tre år, ävensom att i en särskild avdelning utbilda lärare i teckning och välskrivning för rikets allmänna läroverk, folk- och småskoleseminarier samt tekniska skolor m. m.; i denna avdelning är undervisningen delad i en lägre tvåårig kurs, som medför kompetens till teckningslärtjänst vid realskola och därmed jämförlig undervisningsanstalt, och en högre 3-årig kurs, som medför kompetens till sådan tjänst jämväl vid högre allmänt läroverk samt folk- och småskoleseminarium.

*Styrelsen för tekniska skolan* framlade år 1943 ett inom styrelsen utarbetat förslag till vissa ändringar i skolans undervisning och organisation och hemställde, att förslaget måtte läggas till grund för skolans uppehållande framdeles.

I propositionen 1944: 239 uttalade föredragande departementschefen, att, innan slutlig ställning togs till det av styrelsen framlagda omorganisationsförslaget, frågan om fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för skolans uppehållande borde bli föremål för särskild utredning. Icke minst med hänsyn till önskvärdheten att för det fortsatta utrednings- och omorganisationsarbetet förstärka den administrativa ledningen vid skolan ansåg departementschefen det dock befogat att redan för det dåvarande föreslå en omreglering av rektorstjänsten. Detta förslag, som innebar en höjning av rektorsarvodet, så att de sammanlagda avlöningsförmånerna, under förutsättning att samma person förordnades att uppehålla såväl rektorstjänsten som avdelningsföreståndarebefattningen för den högre konstindustriella skolan, skulle komma att uppgå till omkring 14 450 kronor, godkändes av riksdagen (skrivelsen nr 232).

I riksstaten för innevarande budgetår är såsom bidrag till tekniska skolan uppfört ett förslagsanslag av 171 500 kronor, vilket jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1944 skall disponeras på sätt närmare framgår av statsliggaren s. 628.

Jämlikt den 12 augusti 1944 erhållet bemyndigande har chefen för eklestikdepartementet tillkallat byråchefen i överstyrelsen för yrkesutbildning C. G. B. Arvas samt direktören och rektorn vid Stockholms stads skolor för yrkesundervisning G. K. K. Andersson för att i samråd med styrelsen för tekniska skolan avgiva förslag rörande den i propositionen 1944: 239 berörda frågan om fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för skolans uppehållande.

Därefter remitterades den 3 oktober 1944 förenämnda förslag med därtill hörande handlingar till styrelsen för tekniska skolan; därvid anmodades styrelsen att i samråd med nämnda sakkunniga taga de i förslaget berörda frå-

gorna om löneställning m. m. för skolans lärarpersonal — med undantag för rektor — under förnyat övervägande och till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande och förslag i ämnet.

Med särskilda skrivelser den 16 december 1944 har därefter dels skolans styrelse, efter samråd med förenämnda sakkunniga, inkommit med förslag i sistnämnda hänseende, dels ock de sakkunniga och skolstyrelsen gemensamt framlagt förslag angående fördelning av kostnaderna för skolan mellan staten och Stockholms stad.

Över de sålunda år 1943 och år 1944 framlagda förslagen ha yttranden avgivits av *styrelsen för Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, svenska slöjdföreningen och teckningslärarnas riksförbund* ävensom av *statskontoret, skolöverstyrelsen, allmänna lönenämnden, överstyrelsen för yrkesutbildning, byggnadsstyrelsen* samt *överståthållarämbetet, som hört stadsfullmäktige i Stockholm.*

## Undervisningens allmänna anordning m. m.

### A. Allmänna riktlinjer.

*Skolstyrelsens* förslag innebär i huvudsak följande.

Be­träffande skolans organisation:

1. Aftonskolan och dagskolan ombildas till en konstindustriell skola med en lärotid av två år i dagskolan eller tre år i aftonskolan. Vid den senare utsträcker läsåret från 28 till 36 veckor. Läsåret får härigenom samma längd inom tekniska skolans samtliga avdelningar.

2. Högre konstindustriella skolan förkortas till två år och omorganiserar för meddelande av yrkesutbildning inom sju olika fack. I spetsen för varje fackavdelning ställes en huvudlärare.

3. Undervisningen göres mera differentierad. Föreläsningar anordnas i vidgad omfattning. Nya ämnen införas.

4. Utbildning av teckningslärare sker vid ett med skolan förenat teckningslärarinstitut. Studietiden vid detta blir tre år och föregås av en förberedande kurs på ett år i dagskolan eller två år i aftonskolan. Frivillig utbildning för undervisning i manlig slöjd anordnas för teckningslärarkandidater. Större vikt än hittills lägges vid den pedagogiska utbildningen av de blivande teckningslärarna. Fordringarna för tillträde till teckningslärarutbildningen skärpas betydligt.

Frågan om frivillig utbildning för undervisning i kvinnlig slöjd för blivande teckningslärare anses böra ytterligare utredas.

I fråga om inträdesfordringarna:

Med hänsyn till svårigheterna att erhålla lämplig elevpraktik vill styrelsen icke fordra någon dylik praktik före inträdet men föreslår i stället, att för erhållande av avgångsbetyg skulle erfordras tre månaders praktik vid den lägre skolan samt ytterligare tre månader vid avgång från den högre skolan, med rätt för styrelsen att i vissa fall bevilja dispens. I fråga om teoretiska förkunskaper vid inträde i skolan anser visserligen styrelsen en god allmänbildning synnerligen

önskvärd men vill dock ej uppställa fordringar på realexamen, då härigenom vissa för skolan önskvärda elever skulle bli utestängda. Styrelsen föreslår därför icke någon ändring i nu gällande förhållanden för eleverna i de konstindustriella yrkesgrenarna. Däremot torde för teckningsläraraspiranterna, utöver nu stadgad realexamen eller normalskolekompetens, kunskaper motsvarande studentexamen i vissa ämnen böra fordras för inträde i den högre avdelningen. För tillträde till den fortsatta utbildningen till teckningslärare bör sålunda krävas — förutom godkända betyg från konstindustriella skolans kurs för teckningslärare samt lämplighet som teckningslärare — antingen avlagd realexamen eller motsvarande kunskaper samt därutöver kunskaper i ämnena modersmålet, ett främmande levande språk, historia med samhällslära samt matematik, i den omfattning, som vitsordas genom godkända betyg över undergången studentexamen på endera linjen, eller ock att ha avlagt studentexamen samt i denna examen eller sedermera undergången fyllnadsprövning ha erhållit minst betyget godkänd i matematik på endera linjen. Därjämte bör fordras, att sökanden har en vårdad handstil.

#### Beträffande utbildningens inriktning:

Enligt styrelsens mening bör den konstindustriella och konsthantverkliga utbildningen vid skolan inriktas på olika fack. Följande fackavdelningar föreslås vid skolan:

1. Avdelning för textilarbete.
2. » » dekorativ målning.
3. » » skulptur.
4. » » keramik.
5. » » möbler och inredningar.
6. » » metallarbete.
7. » » reklam och bokhantverk.
8. Teckningslärarinstitut.

Avdelningen för textilarbete bör delas på en linje för sömnad och en linje för vävning. Likaså bör avdelningen för reklam och bokhantverk uppdelas i två linjer, en för reklam och en för bokhantverk.

#### I fråga om elevavgifterna:

För närvarande utgå elevavgifter vid skolan för läsår räknat med 60 kronor för teckningsläraraspirant, 50 kronor för elev, som inträtt i yrke, och 70 kronor för annan elev. Dessutom betalas 5 kronor per ämne för deltagande i extra undervisningsämne.

Någon större höjning av terminsavgifterna anser styrelsen icke lämplig, då eleverna i allmänhet ej kunna bära allt för höga avgifter. Styrelsen föreslår emellertid, dels att en inskrivningsavgift å 10 kronor skall införas, vilken dock ej bör gälla elever i aftonskolan, som deltaga endast i högst två ämnen samtidigt, dels ock att avgiften för samtliga elever skall utgå med 70 kronor per år eller med det högre belopp, som skolöverstyrelsen efter framställning från skolans styrelse kan komma att bestämma. I stället bör nuvarande avgift för extra läroämnen bortfalla.

Statskontoret har varnat för en skärpning av villkoren för tillträde till teckningslärarutbildningen, enär en dylik skärpning kunde föranleda krav på högre löner från övningslärarnas sida, vartill komme, att — statskontoret veterligt

— de nuvarande inträdesvillkoren icke haft till följd en mindre god rekrytering av dessa lärare.

*Departementschefen* har beträffande ovan berörda frågor för egen del anfört i huvudsak följande.

Svenskt konsthantverk och svensk konstindustri ha vunnit stort anseende icke endast inom landets gränser utan också på världsmarknaden. Detta förpliktar till ökat arbete för att bibehålla och höja den redan uppnådda standarden. En viktig förutsättning härför är, att utbildningsmöjligheterna för dem, som önska ägna sig åt arbete inom konsthantverkets och konstindustriens olika områden, bli väl tillgodosedda. Icke minst gäller det därvid att tillse, att tekniska skolan i Stockholm, som från en ringa början för omkring hundra år sedan utvecklat sig till landets centrala utbildningsanstalt inom dessa områden, blir satt i stånd att fylla de berättigade krav, som kunna ställas på en sådan anstalt.

För att uppnå detta syfte ha under senare år vid olika tillfällen framlagts förslag angående läroanstaltens omorganisation. Detta reformarbete ledde år 1938 till att byggnads- och maskinyrkesskolorna nedlades, samtidigt som ett statligt tekniskt läroverk inrättades i Stockholm. Beträffande återstående delar av skolan har däremot någon definitiv lösning ännu icke åstadkommits. Förslag till omorganisation av dessa delar har emellertid framlagts av 1936 års yrkesskolsakkunniga. Detta förslag, enligt vilket de årliga kostnaderna för skolan beräknades till omkring 577 000 kronor, ansågs emellertid av statsfinansiella skäl icke kunna bilda underlag för skolans omorganisation. Ett av skolans styrelse år 1943 framlagt förslag föranledde icke heller någon förändring av organisationen, vilket dock huvudsakligen berodde på att någon tillfredsställande utredning angående lärarpersonalens anställnings- och avlöningsförhållanden icke förelåg samt att principerna för fördelningen av kostnaderna mellan staten och Stockholms stad ej voro klart fixerade. Utredningar i förevarande hänseenden ha emellertid numera förebragts. 1943 års sålunda fullständiga förslag har i huvudsak vunnit anslutning från de hörda organisationerna och myndigheterna, med undantag dock för statskontoret. Särskilt beaktansvärt anser jag det vara, att skolöverstyrelsen, som tidigare godtagit yrkesskolsakkunnigas förslag till ordnande av den lägre undervisningen, numera frångått denna ståndpunkt och upptagit skolstyrelsens organisationsförslag som sitt med endast några detaljändringar. Med hänsyn till den så gott som enhälliga mening, som i denna fråga kommit till uttryck, och då jag anser det önskvärt, att skolans undervisning så snart som möjligt blir ordnad på ett mera tillfredsställande sätt än vad för närvarande är fallet, förordar jag, att förslag i ämnet avlåtes till 1945 års riksdag.

Jag kan i huvudsak biträda skolstyrelsens förslag till omorganisation av tekniska skolan. En väsentlig förbättring synes mig vara, att den lägre undervisningen utökas, så att avgångsbetyg från de lägre skolorna får karaktär av verkligt kompetensbevis. I detta sammanhang vill jag nämna, att kravet på praktik för erhållande av avgångsbetyg synes mig böra beaktas, varvid jag ansluter mig till svenska slöjdföreningens och skolöverstyrelsens förslag om två månaders praktik för erhållande av avgångsbetyg från den konstindustriella skolans dagavdelning och tolv månaders praktik från dess aftonavdelning samt ytterligare fyra månaders praktik för avgångsbetyg från den högre konstindustriella skolan. I denna fråga torde det emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare övervägande meddela erforder-

derliga bestämmelser, liksom också beträffande inträdesfordringarna för de olika kurserna samt fastställande av elevavgifter. I sistnämnda fråga vill jag endast uttala, att styrelsens förslag till beräkning av elevavgifterna synes mig väl avvägt.

Uppdelningen av den högre konstindustriella skolan i sju fackavdelningar har förordats av skolöverstyrelsen, som emellertid ansett den av skolstyrelsen ifrågasatta ytterligare delningen av avdelningen för textilarbete i särskilda linjer för sömnad och vävning och av avdelningen för bokhantverk i särskilda linjer för reklam och bokhantverk icke vara av behovet påkallad, då eleverna kunna specialisera sig i endera riktningen även utan någon egentlig linjeuppdelning. Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens mening i denna fråga.

För tillträde till teckningslärarutbildningen skulle enligt skolstyrelsens förslag utöver nu stadgad realexamen eller normalskolekompetens krävas kunskaper enligt fordringarna för studentexamen i vissa ämnen. Sålunda skulle för tillträde till den treåriga utbildningen vid teckningslärarinstitutet uppställas krav på — förutom godkända betyg från konstindustriella skolans förberedande kurs för teckningslärare samt lämplighet som teckningslärare — antingen avlagd realexamen eller motsvarande kunskaper samt därutöver insikter i modersmålet, ett främmande levande språk, historia med samhällslära samt matematik i den omfattning, som vitsordas genom godkända betyg över undergången studentexamen på endera linjen, eller ock studentexamen med minst betyget godkänd i matematik på endera linjen. I likhet med statskontoret hyser jag betänkligheter mot att uppställa krav på studentbetyg i vissa ämnen för tillträde till teckningslärarutbildningen. Jag har icke blivit övertygad om behovet av en så långt gående skärpning av villkoren, som den av skolstyrelsen föreslagna, utan anser, att de nuvarande fordringarna på teoretiska förkunskaper kunna bibehållas utom i matematik. I detta ämne torde med hänsyn till dess särskilda betydelse för teckningsundervisningen böra uppställas krav på kunskaper, motsvarande dem, som fordras för godkänt betyg i studentexamen på latinlinjen.

Departementschefen har, när benämningen »tekniska skolan» knappast svarade mot läroanstaltens art, förordat, att anstalten i stället benämnas »konstfackskolan».

*Utskottet.*

Till det av styrelsen för tekniska skolan nu framlagda förslaget till skolans omorganisation, vilket i huvudsak biträts av departementschefen, kan även utskottet giva sin anslutning. Såsom departementschefen framhållit måste det betecknas såsom en väsentlig förbättring, att den lägre undervisningen utökas, så att avgångsbetyg från de lägre skolorna får karaktär av verkligt kompetensbevis. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare övervägande meddela erforderliga bestämmelser i fråga om kravet på praktik för erhållande av avgångsbetyg, liksom också beträffande inträdesfordringarna för de olika kurserna samt fastställande av elevavgifter.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen i likhet med statskontoret hyst betänkligheter mot att krav på studentbetyg i vissa ämnen skulle uppställas för tillträde till teckningslärarutbildningen. Departementschefen har ansett, att de nuvarande fordringarna på teoretiska förkunskaper

per kunde bibehållas utom för matematik, där kunskaper motsvarande dem som fordrades för godkänt betyg i studentexamen på latinlinjen borde krävas. Ehuru skäl kunna anföras för krav på högre allmänbildning i vissa ämnen för tillträde till teckningslärarutbildningen har utskottet likväl ansett sig böra tillstyrka bifall till vad departementschefen i förevarande avseende föreslagit.

I likhet med departementschefen anser utskottet att tekniska skolan bör nämnas konstfackskolan.

## B. Specialfrågor.

Skolstyrelsen har beträffande teckningslärarutbildningen föreslagit följande.

Undervisningsövningarna förläggas, vad beträffar de, som upptagits för de två första åren, till övningsskola (seminarium) samt vad beträffar det tredje året till huvudstadens provårsläroverk i form av provårskurs. Provårskursen skulle omfatta hospitering, provlektioner samt deltagande i för kursen anordnade allmänna föreläsningar. Styrelsens avsikt är, att denna provårskurs skulle i stället för av respektive rektorer vid provårsläroverken handledas av teckningslärarinstitutets föreståndare, i vilkens åliggande alltså skall ingå att övervaka undervisningsserierna samt avgiva betyg.

För provårskursen föreslås åtgå i genomsnitt 3 timmar per vecka. Antalet elever i en årskurs uppgår för närvarande till cirka 20, vilket antal emellertid i en framtid beräknas reducerat till cirka 15.

Kostnaderna för provårskursen beräknas till 300 kronor för varje ordinarie teckningslärare vid Stockholms 5 provårsläroverk samt 10 kronor per undervisningstimme för extra ordinarie teckningslärare, varvid som maximum beräknas 30 timmar per år. Ersättning till handledare skall författningens enligt utgå med 200 kronor per provårskandidat och läsår men torde, då det här endast gäller ett ämne, kunna fastställas till 100 kronor.

Departementschefen har beträffande denna fråga samt i fråga om skolstyrelsens sammansättning anført i huvudsak följande.

Mot den av skolstyrelsen föreslagna ersättningen till ordinarie och extra ordinarie teckningslärare vid de läroverk, till vilka provårskursen anknutes, samt till handledare finner jag icke anledning till erinran. Vad skolöverstyrelsen anført rörande provårskursens anordnande torde böra vinna beaktande. Såsom skolöverstyrelsen framhållit, torde det vara lämpligt, att de blivande teckningslärarna under de två första årskurserna beredas tillfälle följa undervisningen i teckning och välskrifning vid olika läroanstalter i Stockholm.

Skolans styrelse utgöres förutom av skolans rektor av *dels* en ordförande, som förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning, *dels* fem för tre år valda ledamöter, av vilka en efter förslag av överstyrelsen utses av Kungl. Maj:t, en av Stockholms stadsfullmäktige, en av lärarkollegiet vid tekniska högskolan i Stockholm, en av konstakademien och en av svenska slöjdföreningens styrelse, *dels* ock tre för ett år valda ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t efter förslag av Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges industriförbund samt landsorganisationen i Sverige. Enligt skolstyrelsens förslag skulle Kungl. Maj:t förordna en ledamot i styrelsen efter förslag av teckningslärarnas riksförbund och Stockholms stads-

fullmäktige erhålla rätt att utse ytterligare en ledamot, varvid lärarkollegiets vid tekniska högskolan rätt att föreslå en ledamot skulle upphöra att gälla. Styrelsen har vidare ansett svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbunds önskemål att bli representerat i styrelsen väl motiverat. Stadsfullmäktige ha funnit förslaget om ökning av antalet ledamöter i styrelsen mindre lämpligt, men ha å andra sidan ansett det rimligt, att staden finge rätt att utse tre av styrelsens ledamöter. För egen del finner jag mig böra förorda, att styrelsen skall bestå av elva ledamöter, nämligen, förutom skolans rektor, *dels* en ordförande, som förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning, *dels* sex för tre år valda ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t efter förslag av Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges industriförbund, landsorganisationen i Sverige, konstakademien, svenska slöjdföreningens styrelse och skolöverstyrelsen, *dels* ock tre för tre år valda ledamöter, utsedda av Stockholms stadsfullmäktige. Skolöverstyrelsens förslag bör avse att tillföra styrelsen en person med förutsättningar att bedöma frågor rörande teckningslärarutbildningen.

*Utskottet.*

Utskottet har icke funnit något att erinra mot vad departementschefen föreslagit i fråga om ersättning till ordinarie teckningslärare vid de läroverk, till vilka den av skolöverstyrelsen ifrågasatta provårskursen anknytes, samt till handledare. Utskottet biträder även departementschefens förslag beträffande skolstyrelsens sammansättning.

På given anledning vill utskottet framhålla, att enligt utskottets mening Kungl. Maj:t synes böra ägna uppmärksamhet åt frågan om prövningen av teckningslärarkandidaternas lämplighet för teckningslärarbanan i syfte att ernå största möjliga objektivitet vid prövningsförfarandet.

## **Anställnings- och avlöningsförhållanden för skolans personal.**

Beträffande nuvarande förhållanden inhämtas av propositionen följande.

*Lärarpersonal.* De vid skolan nu anställda lärarna äro av två slag nämligen överlärare och underlärare. De förra tillsättas efter ansökan och tills vidare. Praktiskt taget äro tjänsterna ordinarie, och erhålla överlärarna enligt särskild förordning ersättning vid sjukdom. Överlärarna avlönas med årslön, vilken i de flesta fall motsvarar 5 kronor per timme, men i vissa specialämnen, huvudsakligen av föreläsningnatur, utgår avlöningen med avsevärt högre belopp, allt exklusivt dyrtids- och kristillägg som för oregerat verk. Underlärarna tillsättas tillsvidare, och utgår lön vanligen efter 4 kronor per timme exklusivt dyrtids- och kristillägg. Underlärare innehar i stort sett samma ställning som timlärare vid statens läroverk. I många fall är skillnaden i kompetens och tjänstgöringsförhållanden mellan över- och underlärare ringa, och en och samma lärare kan vara överlärare i ett ämne och underlärare i ett annat.

Såväl över- som underlärare ha efter framställning i varje särskilt fall från skolans styrelse beviljats pension av statsmedel.



Övrig personal. Vid skolan finnes för närvarande, förutom rektor, anställd följande personal mot nedan angivna löneförmåner.

1 styrelsens sekreterare . . . . .	kronor	1 440
1 kassaförvaltare . . . . .	»	1 080
1 kanslist och rektors sekreterare . . . . .	»	4 200
1 bibliotekarie . . . . .	»	2 040
1 föreståndare för Martinska bildsamlingen . . . . .	»	750
1 maskinist . . . . .	»	2 025
		+ fri bostad
1 extra maskinist under eldningssäsongen . . . . .	»	1 905
1 portvakt . . . . .	»	340
		+ fri bostad
1 portvakt . . . . .	»	340
		+ fri bostad
1 vaktmästare, helårsanställd . . . . .	»	2 225
1 vaktmästare, » . . . . .	»	2 225
1 vaktmästare, delårsanställd . . . . .	»	1 670
		<hr/>
	kronor	20 240

Enligt föreliggande förslag skall lärarpersonalen bestå av huvudlärare, facklärare, biträdande facklärare, föreläsare, speciallärare och timlärare. I övrigt skulle, förutom rektor, finnas, till styrelsens förfogande, sekreterare och kassaförvaltare samt å kansliet anställda en registrator och ett kanslibitråde. För bibliotekets skötsel skulle anställas en bibliotekarie jämte biblioteksbiträden. Vidare borde finnas en maskinist och ett biträde till denne (eldare), en portvakt samt 3 vaktmästare, varav en i lönegraden A 7 och de övriga i lönegraden A 5. Slutligen har föreslagits anställande av en skolläkare.

Huvudlärarna, facklärarna och de biträdande facklärarna, ävensom rektor och vissa av de övriga tjänstemännen samt maskinisten och vaktmästarna skulle inplaceras under de statliga avlöningsreglementena och därmed komma i åtnjutande av statlig pension.

Departementschefen har tillstyrkt den föreslagna sammansättningen av lärarpersonalen. Beträffande vissa lärarkategoriernas inplacering under de statliga avlöningsreglementena har departementschefen anfört följande.

Beträffande de lärare, som äro anställda i dagskolan och de högre skolorna, torde icke vara något att erinra mot detta förslag. Det kan däremot vara tveksamt, huruvida lärarna i aftonskolan böra inplaceras i det statliga lönesystemet. Stockholms stad skall enligt det framlagda förslaget till fördelningen av kostnaderna mellan staten och staden svara för den lärarna i aftonskolan tillkommande bruttolönen. Då staden sålunda skall till statskassan inleverera, bland annat, ett belopp motsvarande de pensionsavdrag, lärarna äro skyldiga att vidkännas, kommer staden att i motsats till vad för närvarande gäller bidra till lärarnas pensionering. Med hänsyn härtill vill jag, under erinran om de stora svårigheter som varit förenade med att finna en lämplig form för omorganisation av denna läroanstalt, förorda, att jämväl lärarna vid aftonskolan

inplaceras i det statliga lönesystemet. Detta bör även gälla rektor och vissa tjänstemän samt maskinisten och vaktmästarna ävensom teckningslärarinstitutets föreståndare.

Med avseende å de olika befattningshavarnas löneställning m. m. inhämtas av propositionen i huvudsak följande.

*Rektor.* Beträffande frågan om den lönegrupp, vartill rektorsbefattningen skulle hänföras, ha meningarna varit delade. Skolstyrelsen har för sin del föreslagit, att rektor i avlöningshänseende skulle jämföras med rektor vid tekniskt läroverk och därvid hänföras till lönegrupp I, och till denna uppfattning ha skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning anslutit sig. Statskontoret har däremot förordat inplacering i lönegrupp IV. Allmänna lönenämnden har tillstyrkt en inplacering tills vidare i grupp II.

*Departementschefen* har förordat den av lönenämnden anvisade lösningen och tillstyrker sålunda, att skolans rektor erhåller avlöning som rektor vid tekniskt läroverk i lönegrupp II (= lönegraden E 12). Beträffande rektors undervisningsskyldighet har departementschefen tillstyrkt, att densamma bestämmes till minst 8 veckotimmar, med rätt för överstyrelsen för yrkesutbildning att under övergångsåren medge nedsättning av antalet veckotimmar.

*Huvudlärare.* Enligt förslaget skulle vid läroanstalten anställas sju huvudlärare, vilka skulle uppehålla undervisning i vederbörande fackavdelnings huvudämne samt i övrigt samordna undervisningen inom övriga till avdelningen hörande ämnen. De skulle rekryteras bland framstående yrkesmän och anställas medelst förordnande på 10 år, med möjlighet till förlängning under ytterligare 5 år. Lönen skulle i enlighet med vad som gäller beträffande vissa professorer vid konsthögskolan utgå med ett grundbelopp av 10 500 kronor, ungefärligen motsvarande lönen i 24 lönegraden, 27 löneklassen av A-planen i civila avlöningsreglementet. Dessutom skulle de i tillämpliga delar åtnjuta de förmåner, som tillkomma en tjänsteman i nämnda lönegrad. Å grundbeloppet skulle alltså utgå rörligt tillägg och kristillägg. Full lön skulle utgå vid en tjänstgöring av 16 veckotimmar, varav 1 skulle vara föreläsningstimme. Av grundbeloppet skulle 1 500 kronor anses utgöra ersättning för hållande av en föreläsning i veckan. Å den återstående delen av grundlönen (9 000 kronor) skulle avdrag respektive tillägg ske med 6 procent för varje veckotimme, tjänstgöringen understege respektive överstege 15 veckotimmar. Allmänna lönenämnden har ansett, att grundbeloppet borde minskas med 500 kronor till 10 000 kronor. Överstyrelsen för yrkesutbildning åter har uttalat, att man, innan huvudlärartjänster inrättades på av skolstyrelsen föreslaget sätt, först borde undersöka, om ej huvudlärarnas arbetsuppgifter kunde fullgöras av därför lämpade facklärare. Dessa skulle härför åtnjuta ett särskilt arvode, vars storlek bestämdes av skolstyrelsen. Härvid skulle iakttagas, att för sagda ändamål ej finge disponeras mer än i medeltal 1 000 kronor per avdelning eller sålunda tillhoppa högst 7 000 kronor för år. Förordnande borde meddelas

av skolstyrelsen och avse en tid av till en början högst tre år. Statskontoret har uttalat, att förordnande för huvudlärare ej borde förlängas utöver tio år. Och vidare borde lärarna enligt statskontorets förmenande ej äga rätt åtaga sig tjänstgöring utöver 16 veckotimmar under mer än 2 eller högst 4 veckotimmar. För dessa överskjutande veckotimmar borde utgå timlärararvode.

*Departementschefen* anför för egen del följande.

Den i ärendet verkställda utredningen har övertygat mig om att det är av synnerlig vikt för skolan, att de föreslagna huvudlärartjänsterna inrättas. För en läroanstalt, som har till uppgift att giva ungdom utbildning i de konsthantverkliga och konstindustriella yrkena, måste det vara av största värde att ha tillgång till högt kvalificerade yrkesmän, som i sin dagliga gärning ha kontakt med det praktiska livet. Jag förordar därför, att huvudlärartjänster inrättas i enlighet med skolstyrelsens förslag. För att ej syftet med tjänsterna skall förfelas böra lärarna ej äga rätt att åtaga sig tjänstgöring utöver 16 veckotimmar. Den dessa lärare åvilande minimitjänstgöringen bör utgöra 9 veckotimmar. Förordnande för huvudlärare bör meddelas för en tid av tio år. Kungl. Maj:t bör kunna medgiva förnyelse av förordnandet för en tid av högst fem år, dock allenast under förutsättning att dylik förlängning finnes vara av synnerlig vikt för skolans verksamhet. I fråga om huvudlärarnas löneställning ansluter jag mig till lönenämndens förslag, att den oreducerade lönen vid en undervisningsskyldighet av 16 veckotimmar, varav 1 obligatorisk föreläsningstimme per vecka, skall utgöra 10 000 kronor. Vad beträffar grunderna för lörens beräkning, därest tjänstgöringen icke uppgår till 16 veckotimmar, vill jag framhålla, att det för utformningen av de bestämmelser angående avdrag vid tjänstledigheter samt pensionsbestämmelser, som böra bringas i tillämpning å ifrågakvarande befattningshavare, synes vara erforderligt, att minskningsfaktorn bestämmes i direkt relation till lönen vid 16 veckotimmars undervisningsskyldighet. För egen del vill jag föreslå, att minskningen bestämmes till  $\frac{1}{16}$  av den oreducerade lönen, som enligt vad jag nys förordat skulle utgöra 10 000 kronor.

Rörande de krav, som böra ställas på innehavarna av ifrågakvarande befattningar samt i fråga om sättet för tjänsternas tillsättande, vill jag framhålla följande. Det är av avgörande betydelse, att befattningarna tillsättas med verkligt kvalificerade krafter. Att härutinnan uppställa några bestämda kompetenskrav är knappast görligt. Jag måste därför inskränka mig till att understryka, att höga krav böra ställas på befattningshavarna. Jag vill härvid framhålla, att en förutsättning för att de skola kunna fylla sin uppgift synes mig vara, att de äro i sina bästa år och representera konstriktningar, som intaga en ledande och inspirerande ställning i vårt konsthantverk. Till innehavare av befattningarna böra icke, såvida ej synnerliga skäl till annat föranleda, utses personer, som fyllt 50 år. Befattningarna böra tillsättas av Kungl. Maj:t, sedan förslag uppgjorts av särskilt tillkallade sakkunniga och sedan överstyrelsen för yrkesutbildning avgivit yttrande i ärendet. De sakkunniga, som böra vara tre till antalet, böra lämpligen utses, en av styrelsen för konstfackskolan, en av styrelsen för svenska slöjdföreningen och en av konstakademien. Finnes ingen kompetent sökande till ledig befattning bör den tills vidare upphållas genom vikarie.

*Teckningslärarinstitutets föreståndare.* Denne skulle enligt skolstyrelsens förslag i avlöningshänseende jämföras med huvudlärarna, dock med den skillnaden att rätt till full lön skulle inträda redan vid en tjänstgöring av lägst 10 veckotimmar. Allmänna lönenämnden har tillstyrkt en grundlön för föreståndaren av 10 000 kronor om året och därvid förutsatt, att avlöningen icke skulle undergå förändring vid varierande undervisningsskyldighet utan utgå med ett fast belopp, utgörande gottgörelse för dels bestridande av undervisning under lägst 10 veckotimmar, dels övervakning av elevernas museistudier, dels ock handledning vid elevernas undervisningsövningar. Överstyrelsen för yrkesutbildning har ej funnit anledning att jämföra denne föreståndare med professorerna vid konsthögskolan. Föreståndaren borde enligt överstyrelsens mening erhålla en lön, ungefär motsvarande den av skolstyrelsen föreslagna. Befattningen borde därför placeras i lönegraden A 24, löneklassen 27. Föreståndaren borde förordnas för en tid av fem år och förordnandet borde kunna förnyas. Teckningslärarnas riksförbund har som sin åsikt uttalat, att föreståndaren borde förordnas i likhet med läroverkens rektorer. De sakkunniga ha uttalat, att föreståndaren borde ha förvärvat kompetens för befattning som teckningslärare vid högre allmänt läroverk och därutöver ha särskilda kvalifikationer för ifrågavarande uppgift. Att uppställa klart avgränsade formella krav, utöver teckningslärareexamen, vore dock vanskligt. Men man borde av innehavaren av tjänsten fordra, att han besitte den erfarenhet och vidsyn samt de pedagogiska insikter, som måste anses vara en nödvändig förutsättning för att kunna på ett tillfredsställande sätt leda verksamheten vid institutet.

*Departementschefen* anför följande.

Jag ansluter mig till de av de sakkunniga framlagda synpunkterna och vill särskilt understryka, att jag anser det vara av stor vikt att till ifrågavarande befattning förvärva en person med höga konstnärliga och pedagogiska kvalifikationer. Med hänsyn till den ställning, som föreståndaren för teckningslärarinstitutet kommer att intaga, föreslår jag, att befattningen inplaceras under E-planen i civila avlöningsreglementet. Den torde därvid böra placeras i lönegraden E 1. Förordnande torde böra meddelas för viss tid, högst sex år. Då de administrativa uppgifter, som komma att åvila föreståndaren, komma att vara jämförelsevis begränsade, bör dennes undervisningsskyldighet i gengäld vara relativt omfattande. Jag förordar därför, att den bestämmas till 12—14 veckotimmar.

*Konstindustriella dagskolans föreståndare.* Skolstyrelsen har funnit det önskvärt, att det nuvarande arvudet å 1 200 kronor till föreståndaren för den konstindustriella dagskolan bibehålles, medan skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning ansett ett arvode på 360 kronor för en tillsynslärare tillräckligt.

*Departementschefen* har anslutit sig till skolöverstyrelsens och överstyrel-

sens för yrkesutbildning förslag. Tillsynsläraryrket bör, framhåller departementschefen, i allmänhet innehavas av kvinnlig lärare, då rektor är man, respektive tvärtom.

*Facklärare.* Enligt skolstyrelsens förslag skulle fackläraryrket inrättas till ett antal av 26. Dessa lärare skulle erhålla adjunktslön och sålunda placeras i lönegraden A 23. Full lön skulle utgå vid 24 veckotimmars tjänstgöring. Minimitjänstgöringen skulle utgöra 9 veckotimmar. Å lönen skulle tilläggas eller avdragas 4 procent för varje timme, tjänstgöringen komme att överstiga eller understiga 24 veckotimmar. Formella kompetensfordringar skulle på grund av de speciella förhållandena ej uppställas för tjänsterna. Enligt förslaget skulle av de 26 facklärarna 7 undervisa vid högre konstindustriella skolan och teckningslärarinstitutet, 7 vid dagskolan och 12 vid aftonskolan, av vilka sistnämnda 4 skulle meddela undervisning jämväl vid dagskolan. Statskontoret har ansett, att lärarna på det högre stadiet borde placeras i lönegraden A 22 och de övriga erhålla lägre löneställning. Statskontoret har därvid särskilt understrukt, att ämbetsverket ej kunde acceptera en placering i 23 lönegraden, om ej i huvudsak samma kompetens som för adjunktstjänstfordrades. Allmänna lönenämnden, som förordad placering av tjänsterna i lönegraden A 22, har därvid ifrågasatt, om icke antalet fackläraryrket kunde något minskas och ersättas med biträdande fackläraryrket. Enligt lönenämndens förmenande borde vidare minimitjänstgöringen fastställas till 12 veckotimmar. De sakkunniga och överstyrelsen för yrkesutbildning ha hemställt, att fackläraryrket tills vidare måtte inrättas som extra ordinarie och därvid placeras i lönegraden Eo 23. Stockholms stadsfullmäktige ha förutsatt, att tjänsterna uppfördes på extra ordinarie stat.

*Departementschefen* har i denna fråga för egen del anfört i huvudsak följande.

Jag anser mig icke kunna förorda, att ifrågavarande läraryrket placeras högre än i 22 lönegraden. Härvid bör en differentiering företagas, så att vissa tjänster placeras på ordinarie stat och vissa på extra ordinarie. Därvid böra samtliga läraryrket i aftonskolan i enlighet med stadens förslag inrättas såsom extra ordinarie. Vidare bör tillses, att vid tekniska skolan åtminstone tills vidare icke finnes mer än en ordinarie läraryrket i varje undervisningsämne. Och slutligen böra fackläraryrket i ämnen av mindre centralt intresse placeras såsom extra ordinarie. Med inrättande av den för högre konstindustriella skolan upptagna fackläraryrket i verkstadsarbete för möbelritare anser jag böra tills vidare anstå. Undervisningen i detta ämne torde nämligen, om sådan överhuvud blir aktuell under nästa budgetår, kunna bestridas av timlärare. I enlighet med vad jag sålunda anfört förordar jag inrättande av 25 fackläraryrket. Den av mig förordade lönegradsplaceringen och undervisningens beräknade omfattning vid tjänsterna framgå av följande sammanställning.

Aftonskolan		Dagskolan				Högre skolan			
Eo 22		A 22		Eo 22		A 22		Eo 22	
Siffrorna inom parentes angiva de timmar, som vederbörande därutöver undervisar i dagskolan									
	v. t.		v. t.		v. t.		v. t.		v. t.
Lineärritning	18	Lineärritning	24	Målning . . .	24	Figurteckning . . . .	18	Dräktstudier	12
Frihandsteckning . . . .	16	Frihandsteckning . .	24	Modellering	13	Målning . . .	12	Skrift och heraldik . .	10
Figurteckning	8 (12)	Fackstudier	8			Fackteckning VII . .	20	Konstsömnad eller vävning	12
Skrift och heraldik . .	8 (8)	» visst fack min. . . . 8	16					(Huvudläraren inom textilfacket skall handha ettdera ämnet, varför facklärarens ämnesområde bestämmes därav.)	
Fackstudier allmänt . . 8	16	Konstsömnad . . . . 8	16						
visst fack . . 8		Fackteckning . . . . 8							
Möbelritning	8 (10)	Vävning . . . . 11	19						
Målning . . .	14	Fackteckning . . . . 8							
Modellering . .	12								
Dekorativ målning . .	11								
Konstsömnad . . . . 6	9								
Fackteckning . . . . 3									
Vävning . . . . 8	10								
Fackteckning . . . . 2									
Keramik . . . .	4 (11)								
S:a veckot.	134 (41)		99		37		50		34

Jag förordar alltså inrättande av 8 facklärartjänster i lönegraden A 22 och 17 facklärartjänster i lönegraden Eo 22. Var och en av tjänsterna bör omfatta det eller de ämnen, som för tjänsten angivits i nyssnämnda sammanställning. Hinder synes dock icke böra möta mot att tjänstinnehavaren, därest han därtill äger kompetens, påtager sig undervisning jämväl i fackämne, som icke är förenat med tjänsten. Beträffande lönen beräkning ansluter jag mig till skolstyrelsens förslag, att full lön skall utgå vid 24 veckotimmars tjänstgöring. Undervisningsskyldigheten torde böra utgöra lägst 9 veckotimmar och högst 24 veckotimmar. Minskning av det för vederbörande löneklass och ortsgupp gällande lönebeloppet bör i huvudsaklig överensstämmelse med skolstyrelsens förslag ske med  $\frac{1}{24}$  för varje veckotimme, varmed undervisningsskyldigheten understiger 24 veckotimmar. Meddelar tjänstinnehavaren undervisning i fackämne, som icke är förenat med tjänsten, torde undervisningen, i den mån den faller inom sistnämnda veckotimtal, i lönehänseende böra likställas med undervisning, som fullgöres i ämne, som ingår i tjänsten. Därest läraren bestrider mer än 24 veckotimmars undervisning vid läroanstalten, bör ersättning för överskjutande veckotimtal utgå enligt för timlärare gällande grunder och det överskjutande veckotimtalet icke tillgodoräknas honom i pensionshänseende. Formella kompetensvillkor för tjänsterna torde icke böra uppställas.

*Biträdande facklärare.* Enligt förslaget skulle 7 sådana tjänster inrättas, placerade i lönegraden A 20. Även för dessa lärare skulle full lön utgå vid 24 timmars tjänstgöring och minimitjänstgöringen utgöra 9 veckotimmar. Tillägg och avdrag å lönen skulle ske i enlighet med de för facklärarna angivna grunderna. Ifrågavarande lärare skulle bestrida undervisning under 82 veckotimmar, därav 16 veckotimmar i aftonskolan och 66 veckotimmar i dagskolan. Allmänna lönenämnden har hävdad, att de biträdande facklärartjänsterna borde vara arvodestjänster eller möjligen i något fall inrättas som extra ordinarie. De sakkunniga och överstyrelsen för yrkesutbildning ha även beträffande dessa tjänster föreslagit, att de tills vidare skulle inrättas som extra ordinarie och därvid placeras i lönegraden Eo 20.

*Departementschefen* har anfört följande.

Efter överbägande av vad sålunda förekommit vill jag förorda, att dessa tjänster uppföras på extra ordinarie stat och därvid i likhet med de extra ordinarie teckningslärartjänsterna vid läroverken placeras i lönegraden Eo 18. Överstyrelsen för yrkesutbildning torde böra äga bestämma, vilket eller vilka fackämnen en var av tjänsterna skall omfatta. Vad jag nyss i fråga om facklärartjänsterna anfört rörande grunderna för lörens beräkning och undervisningsskyldighetens omfattning m. m. torde böra gälla jämväl beträffande de biträdande facklärartjänsterna.

*Föreläsare.* Enligt förslaget skulle arvode till föreläsare utgå med 30 kronor för timme beträffande föreläsningar av återkommande karaktär, till antalet 425, och med 40 kronor för timme beträffande föreläsningar av tillfällig karaktär, 108 stycken. Antalet föreläsningstimmar har sålunda beräknats till 533 för år, därav 194 gemensamma för afton- och dagskolorna samt de övriga avsedda för de högre skolorna.

*Departementschefen* anför följande.

Mot vad sålunda föreslagits har jag intet annat att erinra än att arvodet för föreläsningar av tillfällig karaktär ej torde böra sättas högre än till 35 kronor för timme. Då det emellertid undantagsvis torde kunna förekomma, att kompetent föreläsare ej finnes tillgänglig inom Stockholm eller i dess omedelbara närhet, förordar jag, att skolstyrelsen skall äga för sådant fall medgiva en något högre ersättning. För ändamålet beräknar jag ett belopp av 200 kronor.

*Speciallärare* skulle enligt skolstyrelsens förslag åtnjuta arvode med 20 kronor för timme. Antalet timmar för speciallärare har beräknats till 600, därav 72 i aftonskolan. Mot det föreslagna timarvodet har *departementschefen* ej funnit anledning till erinran.

*Timlärare.* Till timlärare i tekniska ämnen vid de tekniska läroverken utgår ersättning med högst 349 kronor per veckotimme. Med utgångspunkt härifrån och med beaktande av att läsåret vid ifrågavarande skola endast omfattar 36 veckor har skolstyrelsen föreslagit en ersättning av högst 326 kronor per veckotimme för timlärare vid skolan. Mot detta förslag har *departementschefen* icke annat att erinra än att ersättningen till timlärare i vanliga skolämnena torde böra utgöra högst 273 kronor per veckotimme till lärare, som äger behörighet

att vinna anställning som extra ordinarie adjunkt eller genomgå provår, och högst 240 kronor till annan lärare.

*Kansliskrivare.* Vid skolan finnes för närvarande anställd en kanslist och rektors sekreterare med ett arvode av 4 200 kronor jämte tillägg samt en kassaförvaltare med ett arvode av 1 080 kronor jämte tillägg. Skolstyrelsen har föreslagit, att befattningen som kanslist och rektors sekreterare skall utbytas mot en registratorsbefattning i lönegraden A 14. För att ej den nuvarande befattningshavarens löneförmåner skulle minskas, har skolstyrelsen föreslagit, att denne skulle placeras i 17 löneklassen. Därvid synes skolstyrelsen, enligt vad jag under hand inhämtat, ha tagit hänsyn till att befattningshavaren på grund av överenskommelse med rektor och skolstyrelsens sekreterare utför vissa dem åliggande arbetsuppgifter och härför uppbär ersättning av dem med tillhoppa 800 kronor för år. Vidare skulle enligt styrelsens förslag befattningen som kassaförvaltare bibehållas och innehavaren åtnjuta ett arvode av 1 800 kronor i ett för allt. Statskontoret har föreslagit, att registratorsbefattningen skulle placeras i lönegraden Eo 11 och den nuvarande befattningshavaren tillerkännas personligt lönetillägg för mistade löneförmåner. Allmänna lönenämnden har ansett, att registrators- och kassagöromålen borde sammanföras hos en befattningshavare, förslagsvis benämnd kansliskrivare och avlönad enligt lönegraden A 11.

*Departementschefen* har för egen del anfört följande.

Vid överbäggande av de olika alternativen har jag ansett mig bära ansluta mig till lönenämndens förslag och förordar således, att i stället för befattningarna som kanslist och rektors sekreterare samt kassaförvaltare inrättas en befattning som kansliskrivare i lönegraden A 11. Därest innehavaren av befattningen som kanslist och rektors sekreterare övergår till tjänsten som kansliskrivare, bör han emellertid placeras i 15 löneklassen, varigenom han erhåller ungefär samma lön som för närvarande. Till den nyss nämnda uppörelsen mellan honom samt rektor och styrelsens sekreterare anser jag mig ej kunna taga någon hänsyn vid bestämmande av löneställningen. Den hittillsvarande kassaförvaltarens viktigaste arbetsuppgift synes vara att tjänstgöra som ekonomisk rådgivare vid placering av skolans stipendiefonder, vilka för närvarande ha ett nominellt aktie- och obligationsvärde av cirka 820 000 kronor. Genom indragning av denna befattning har styrelsen ej längre tillgång till en ekonomisk sakkunskap, som får anses nödvändig med hänsyn till de stora stipendiefonderna. Förvaltningen av dessa synes emellertid kunna uppdragas åt statskontoret. Enligt vad jag inhämtat lära i de olika donationsbrevens ej finnas några villkor, som hindra en dylik anordning. Närmare föreskrifter i ämnet torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

*Kanslibiträde.* Skolstyrelsens förslag om inrättande av en kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7 kan *departementschefen* endast såtillvida biträda, att han förordar inrättande av en kontorsbiträdesbefattning i lönegraden Eo 4.

*Maskinist, tillika reparatör.* *Departementschefen* biträder förslaget om inrättande av en befattning av förevarande slag, placerad i lönegraden A 8.

*Vaktmästare.* I fråga om vaktmästarnas löneställning förordar *departementschefen*, att en av dem placeras i lönegraden A 7, en i A 5 och en i Eo 5.



*Bibliotekarie och biblioteksbiträden.* För närvarande utgå arvoden till en bibliotekarie och en föreståndare för Martinska bildsamlingen med respektive 3 355 och 1 230 kronor per år inklusive dyrtids- och kristillägg. Skolstyrelsen har föreslagit, att en tjänst som bibliotekarie skulle inrättas som halvtidstjänst och vara förenad med ett arvode av 5 900 kronor för år, beräknat efter lönegraden A 24 jämte tillägg. Statskontoret har föreslagit, att arvodet skulle utgå med 4 500 à 5 000 kronor för år. Allmänna lönenämnden har med hänsyn till bibliotekets relativt begränsade storlek ansett, att arvodet icke för närvarande borde sättas högre än till 4 000 kronor för år.

*Departementschefen* har anfört följande.

Då det förutsattes, att bibliotekarien även skall handhava vården av Martinska bildsamlingen, ansluter jag mig till statskontorets förslag och förordar, att en halvtidstjänst som bibliotekarie inrättas med ett arvode av 5 000 kronor för år. Styrelsen har hemställt om anvisande av 2 000 kronor för år för anställande av biblioteksbiträden under pågående läsår. Medelsanvisningen härfor torde tills vidare kunna begränsas till 1 000 kronor för år.

*Styrelsens sekreterare.* Allmänna lönenämnden har ansett det tveksamt, huruvida befattningen som sekreterare borde bibehållas. Då det torde böra ankomma på rektor att fungera som styrelsens sekreterare, anser sig *departementschefen* icke kunna biträda skolstyrelsens förslag i denna del.

*Portvakt, maskinistbiträde, skolläkare.* Enligt förslaget skulle inrättas en deltidstjänst som maskinistbiträde (arvode 2 600 kronor). Portvakten skulle erhålla ett arvode av 800 kronor och skolläkaren ett arvode av 1 000 kronor. *Departementschefen* tillstyrker vad sålunda föreslagits.

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit beträffande skolans personalorganisation samt i fråga om anställnings- och avlöningsförhållanden för skolans befattningshavare.

*Utskottet.*

## Omkostnader m. m.

*Departementschefen* har tillstyrkt anvisande av ett belopp av 34 500 kronor till vissa engångskostnader, nämligen 20 000 kronor till verkstadsutrustning för möbelverkstad och slöjdlokaler, 3 000 kronor till utrustning för avdelningen reklam och bokhantverk, 1 500 kronor till uppsättning av filmtrycksateljé samt 10 000 kronor för nyanskaffning av möbler. *Departementschefen* har vidare icke funnit anledning till erinran mot skolstyrelsens beräkning av de årliga kostnaderna vid fullt genomförd omorganisation, i runt tal 88 000 kronor, liksom ej heller mot de beräknade årliga inkomsterna, omkring 35 000 kronor.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i nu ifrågavarande avseenden föreslagit.

*Utskottet.*

## Fördelning av kostnaderna för skolan mellan staten och Stockholms stad.

Skolstyrelsens och de sakkunnigas förslag innebär i huvudsak följande. Kostnaderna för aftonskolan, vilken kunde jämföras med lärlings- och yrkeskola, borde bäras av staden, som dock borde äga tillgodoräkna sig ett belopp, motsvarande det statsbidrag, som enligt de för kommunala lärlings- och yrkeskolor gällande statsbidragsgrunderna skulle utgå till bestridande av kostnaderna för avlönande av lärare och för undervisningsmateriel. Beträffande dagskolan, som närmast vore att jämställa med ett högre allmänt läroverk, borde staden svara för kostnaderna för lokaler, möbler och inredning samt bränsle, lyse, vatten och renhållning. Övriga kostnader för dagskolan borde bäras av staten, som jämväl borde svara för samtliga kostnader för högre konstindustriella skolan och teckningslärarinstitutet, vilka vore av intresse för hela riket.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har närmare angivit de riktlinjer, enligt vilka staten borde bidra till avlöning av lärare i aftonskolan. Enligt dessa riktlinjer skulle staten beträffande aftonskolans första klass bidra enligt de för lärlingsskola gällande grunderna samt för aftonskolans andra och tredje klasser enligt de för yrkesskola gällande bidragsgrunderna. Statskontoret har ansett, att staden för dagskolan borde utgiva ersättning jämväl för bostad åt rektor och vaktmästare, liksom fallet vore vid de allmänna läroverken. Byggnadsstyrelsen, som efter det att uppgifter i ärendet tillställts de sakkunniga, varit i tillfälle att verkställa noggrannare beräkningar av statsverkets kostnader för skolbyggnaden, har beräknat den hyresersättning, staden borde utgiva för dag- och aftonskolorna, till 38 000 kronor i stället för det av de sakkunniga angivna beloppet 33 444 kronor. Stockholms stadsfullmäktige ha ej framställt annan erinran mot förslaget, än att staden ej vore villig att för dagskolan bidra enligt andra grunder än för de allmänna läroverken. Staden borde därför ej för denna skola svara för kostnaderna för bränsle, lyse, vatten och renhållning.

*Departementschefen* tillstyrker de föreslagna grunderna för fördelningen av kostnaderna mellan staten och Stockholms stad med de av byggnadsstyrelsen och staden föreslagna jämkningarna. Ifrågavarande grunder torde lämpligen, framhåller departementschefen, bära sammanfattas och preciseras i det avtal rörande fördelningen av kostnaderna för skolans verksamhet, som torde bära ingås mellan staten och staden.

*Utskottet.*

Utskottet ansluter sig till vad departementschefen förordat i fråga om fördelningen av kostnaderna för skolan mellan staten och Stockholms stad.

## Anslagsberäkningar.

Departementschefen har beräknat avlönings- och omkostnadsstaterna efter omorganisationens genomförande sålunda.

### Avlöningsstat.

#### Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	156 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	12 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal . . . . .	»	239 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	38 600
		<hr/>
	Summa kronor	446 500

#### Särskilda uppbördsmedel:

1. Elevavgifter . . . . .	kronor	18 000
2. Avkastning av Sjöstedtska fonden . . . . .	»	2 880
3. Diverse inkomster . . . . .	»	1 000
4. Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	89 620 kronor
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	335 000.

### Omkostnadsstat.

#### Utgifter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	1 000
2. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> kronor	30 500	
b. Övriga expenser . . . . .	»	27 000
		<hr/>
	»	57 500
3. Undervisningsmateriel m. m. . . . .	»	28 500
4. Stipendier (belöningar) . . . . .	»	2 500
		<hr/>
	Summa kronor	89 500

#### Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	27 500
		<hr/>
	Nettoutgift kronor	62 000.

Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1945/46 har departementschefen anfört följande.

Såsom skolans styrelse framhållit torde den nya organisationen i vissa avseenden icke kunna genomföras redan från och med nästa budgetår. Sålunda torde huvudlärarbefattningarna icke redan från början kunna besättas med

ordinarie innehavare. Vid anslagsberäkningen finner jag mig böra utgå från att detta kan ske först från och med budgetåret 1946/47. Under nästa budgetår torde befattningarna i fråga böra uppehållas med vikarier. Kostnaderna för vakansvikariernas avlöning torde böra bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Denna anslagspost torde med hänsyn härtill böra övergångsvis upptagas med förslagsvis betecknat belopp, vilket icke bör få överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga meddela erforderliga bestämmelser om de jämkningar i organisationen, som kunna bli nödvändiga under en övergångstid. Vid skolan anställd överlärare, som icke erhåller någon av de ordinarie eller extra ordinarie lärartjänsterna men dock kommer att kvarstå såsom lärare vid skolan, torde alltjämt under sjukdom böra äga uppbära viss del av den honom eljest tillkommande ersättningen.

För nästa budgetår beräknar jag medelsbehovet till avlöningar och omkostnader på sätt framgår av efterföljande avlönings- och omkostnadsstat.

### Avlöningsstat.

#### Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	67 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	12 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	252 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	22 800
	Summa kronor	355 000

#### Särskilda uppbördsmedel:

1. Elevavgifter . . . . .	kronor	18 000
2. Avkastning av Sjöstedtska fonden . . . . .	»	2 880
3. Diverse inkomster . . . . .	»	1 000
4. Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i> . . . . .	»	85 120
	Summa kronor	107 000
	Nettoutgift kronor	248 000.

### Omkostnadsstat.

#### Utgifter:

1. Sjukvård, m. m., <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	1 000
2. <b>Expenser:</b>		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	30 500
b. Övriga expenser . . . . .	»	27 000
	»	57 500
3. Undervisningsmateriel m. m. . . . .	»	23 500
4. Stipendier (belöningar) . . . . .	»	2 500
	Summa kronor	84 500

#### Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i> . . . . .	kronor	27 500
	Nettoutgift kronor	57 000.

Skolstyrelsens förslag att styrelsen skall äga disponera elevavgifterna, i den mån de överstiga i avlöningsstaten upptaget belopp, finner jag mig icke kunna biträda.

Till *verkstadsutrustning, möbler och stadigvarande undervisningsmateriel* erfordras ett engångsanslag av 34 500 kronor, av vilket belopp dock på Stockholms stad falla 10 750 kronor, varför statens utgift blir 23 750 kronor eller avrundat 23 800 kronor. För nästa budgetår torde böra anvisas ett reservationsanslag till utrustning med sistnämnda belopp.

Emot de av departementschefen verkställda kostnadsberäkningarna har utskottet icke funnit något att erinra.

*Utskottet.*

## Hemställen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att riksdagen må

1. besluta att tekniska skolan i Stockholm skall under benämningen konstfackskolan omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förordat;
2. godkänna av departementschefen förordade grunder för fördelning av kostnaderna för skolan mellan staten och Stockholms stad;
3. godkänna följande personalförteckning för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

### Personalförteckning.

#### *Tjänstemän å ordinarie stat.*

Befattning.	Lönegrad.
1 rektor . . . . .	E 12
1 föreståndare för teckningslärarinstitutet . . . . .	E 1
7 huvudlärare, lön enligt särskilda bestämmelser. —	—
8 facklärare . . . . .	A 22
1 kansliskrivare . . . . .	A 11
1 maskinist, tillika reparatör . . . . .	A 8
1 förste vaktmästare . . . . .	A 7
1 vaktmästare . . . . .	A 5

#### *Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.*

17 facklärare . . . . . Eo 22;

4. godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas under budgetåret 1945/46:

## Avlöningsstat.

## Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis . . . . .	kronor	67 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis »		12 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis . . . . . »		252 700
4. Rörligt tillägg, förslagsvis . . . . . »		22 800
	Summa kronor	355 000

## Särskilda uppbördsmedel:

1. Elevavgifter . . . . .	kronor	18 000
2. Avkastning ur Sjöstedtska fonden . . . . . »		2 880
3. Diverse inkomster . . . . . »		1 000
4. Bidrag från Stockholms stad, förslagsvis . . . . . »	85 120 kronor	107 000
	Nettoutgift kronor	248 000;

5. till *Konstfackskolan*: Avlöningar för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 248 000 kronor;

6. till *Konstfackskolan*: Omkostnader för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor;

7. till *Konstfackskolan*: Utrustning för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 23 800 kronor.

Stockholm den 19 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 236.